

TEMA 5: AIH KAN VÆRE EN MODEL FOR BÆREDYGTIGE LOKALSAMFUND OG INSPIRERE ANDRE DELE AF AARHUS BY OG KOMMUNE

1. EN MODEL FOR FREMTIDENS BÆREDYGTIGE LOKALSAMFUND OG BYKVARTERER

En bæredygtig succes sælger man ikke til parcelhusgrunde, den værner man om og bruger som model og forbillede

Andelssamfundet blev placeret i Hjortshøj efter dialog med Århus Kommune, fordi der var mulighed for at arbejde for en bæredygtigt lokalsamfund med delvis selvforsyning på 100 ha for 500 mennesker på store arealer som Århus Kommune ejede. Andelssamfundet i Hjortshøj har forpagtet landbrugsjord af Århus Kommune siden 1992. Vi har dyrket jorden økologisk og passet på vores fælles lokale drikkevand ved at dyrke jorden uden giftstoffer.

Da Stenaagaard på Skødstrupvej med landbrugsjorder mellem Skødstrupvej og Gl. Kirkevej omkring år 2000 blev udbudt af Århus Kommune til økologisk forpagtning bød Andelssamfundet på forpagtningen, men en anden landmand bød højere. Siden er jorden ved Stenaagaard af Århus kommune blevet byttet for jord i Lystrup Enge, så Lystrup Engso kunne etableres, så de arealer er der ikke udsigt til at opnå.

Andelssamfundet er derfor meget afhængig af at kunne beholde de jorde på knap 20 ha., vi har dyrket siden 1992. Derfor er der i Andelssamfundet startet en proces for at være klar til at købe landbrugsjorden af Århus Kommune. Som aktiv i landbruget gennem mange år er det ganske tydeligt hvilke kæmpe betydning det har for børn og voksne, at have en økologisk landbrug tæt på boligerne.

Det fælles økologiske landbrug giver os friske fødevarer, hvor beboerne kender til hvor kød, æg, grønsager og korn kommer fra. Årstidernes skiften er langt mere end vejret når man dyrker jorden og holder dyr. Børn i Andelssamfundet ved at gulerødder vokser i jorden, at høns lægger æg og at kød kommer fra dyr som er blevet fodret og passet gennem lang tid. Det nærvær er en væsentlig værdi for både beboere og de mange besøgende i Andelssamfundet.

Så hermed en dybtfølt protest imod Århus Kommunes temaplan om at reducere Andelssamfundets økologiske landbrugsjorder.

VÆRDIFULD ERFARING I BÆREDYGTIG LEVEVIS - Værn om den grønne omstilling. AiH repræsenterer værdifuld erfaring i bæredygtig levevis - stop Helhedsplanen

Andelssamfundet i Hjortshøj har praktiseret at understøtte og fremme fællesskabsorienterede og bæredygtige boformer i Danmark med stor succes gennem 30 år. Kommunens planer om bebyggelse af godt 1/3 af den landbrugsjord, som Andelssamfundet forpagter, truer disse aktiviteter.

Andelssamfundet i Hjortshøj har valgt at drive jorden med almennyttigt formål for øje, til glæde for små og store i lokalområdet. Der er tale om både grøntsagsfællesskab, hvor der eksperimenteres med forskellige økologiske dyrkningsformer, Vild med Vilje (arbejde for mere biodiversitet), økologisk dyrket korn, Spor i Landskabet (vandrestier og rekreative områder) og meget mere.

Skoler, daginstitutionerne og de lokale beboere anvender arealerne, både til undervisning og fritidsaktiviteter. Andelssamfundet i Hjortshøj har gennem de sidste 30 år dagligt praktiseret grøn omstilling og fællesskab.

Forudsætningen for, at Andelssamfundet kan fortsætte med deres fine aktiviteter, til gode for miljø, lokalsamfund og det brede miljø for bofællesskaber er, at der ikke udtages arealer af det nuværende forpagtningsareal.

Andelssamfundet står for os som et unikt bofællesskab/økosamfund i Danmark. Både fordi det har eksisteret gennem fire årtier, og fordi det er blandt de allerstørste fællesskaber i Danmark med sine ca. 300 beboere. Det har gjort, at de har opbygget værdifuld erfaring inden for bæredygtig levevis, som mange andre bofællesskaber kan trække på. Det har stor betydning at have steder som Andelssamfundet, der går forrest i den grønne omstilling og gør deres hverdag til et eksperiment i, hvordan vi danskere kan leve mere bæredygtigt, sammen.

Helhedsplanens arealudlæg til bebyggelse truer Andelssamfundets aktiviteter, idet en meget vigtig del af Andelssamfundets aktiviteter er landbrugsjorden. Der foregår meget her, som vi andre ser på med stor interesse. Men de trues af Helhedsplanens forslag. Det vil ikke kun gå ud over beboerne i Andelssamfundet og det tilknyttede kommunale bo- og dagtilbud for borgere med særlige behov. Hele konceptet for bofællesskaber, med tilhørende dyrkningsjord, er under pres. Selvom det er en model, der er populær og i fremdrift.

Vigtigheden i at værne om dem, som går forrest i den grønne omstilling

I Danmark kan vi noget helt særligt. Vi er det land i verden, der har allerflest økosamfund per indbygger. Det kan vi være stolte af.

Økosamfund som Andelssamfundet er små eksperimentarier i, hvordan vi kan leve mere bæredygtigt. Med deres aktiviteter gør de sig værdifulde erfaringer, som resten af samfundet og beslutningstagere kan trække på i arbejdet for en grøn omstilling. Det er vigtigt, at vi værner om disse steder.

PARTNERSKABER ER AFGØRENDE FOR OMSTILLINGEN

- En succes for bæredygtig omstilling og partnerskaber mellem forvaltning, politikere og civilsamfund - Andelssamfundet som model

Vi ved, at politikere og forvaltning i Aarhus Kommune og Byråd forsøger at finde svar på en række af de store udfordringer som påvirker os alle: klimakrise, biodiversitetskrise, fødevarekrise, demokratikrise, social ulighed, øget social adskillelse på baggrund af indtægt, uddannelse og erhverv, ensomhedskrise, mm.

Vi er rigtig glade for at bo i Aarhus Kommune, hvor politikere og den kommunale forvaltning har meldt sig aktivt ind i kampen for forandring, og helhjertet har forpligtet sig til, at ville arbejde for bl.a. FNs verdensmål, og en mere bæredygtig udvikling på så mange forskellige planer - social, miljø- og klimamæssig og økonomisk. Et af de meget langvarige og succesfulde partnerskaber, som Aarhus Kommune har, er med det lokale borgerdrevne fællesskab, Andelssamfundet i Hjortshøj.

Her er vi - folkevalgte, forvaltninger, byen Hjortshøj og Andelssamfundet - sammen om at løse de globale udfordringer lokalt - og her har vi i mere end 30 år udviklet bæredygtige løsninger, der har været til inspiration for resten af verden. Med et meget beskedent landbrugsareal som hjerte og puls har skiftende politikere i Århus Byråd understøttet Andelssamfundet, lige fra de allerførste tanker om bæredygtig levevis, social inklusion, naturskånsom fødevareproduktion og borgerdrevne fællesskaber opstod - og frem til i dag, hvor det er en konkret virkelighed.

Og I politikere har ikke bare støttet os med ord. Helt oprindeligt hjalp fremsynede politikere os med at finde en plet jord vi kunne være på - en lille plet til en tæt bosætning - og en langvarig forpagtning af knap 20 hektar hvor vi kunne etablere en naturskånsom fødevareproduktion og naturforvaltning - som basis for et stærkt almenyttigt bidrag til en bæredygtig og livskraftig landsbyudvikling.

Politikere og forvaltninger har hjulpet os med det planmæssige grundlag for den løbende udvikling af vores bebyggelse - etablering af et bosted for borgere med særlige behov, etablering af det rammemæssige grundlag for socioøkonomisk erhvervsdrift mm.

Senest har I bidraget ved at sælge os et markareal til fremtidig etablering af husdyrstald, drivhus, maskinhus, personalefaciliteter, så vi kan etablere et socialt dagtilbud til kommunens borgere med særlige udfordringer - med udgangspunkt i et ægte bynært landbrug.

Og så har I jo hjulpet os med det der er centrum og forudsætningen for alle de øvrige aktiviteter vi har iværksat igennem de 30 år - den fortsatte forpagtning af 17 hektar landbrugsjord. Tak for det - det har været vigtigt på så utrolig mange planer.

Men intet partnerskab kan udvikle sig, hvis det kun er den ene part der yder sit, og derfor kan vi også med stolthed sige, at Andelssamfundet har kvitteret for Jer folkevalgtes og Aarhus' Kommunes solide opbakning ved, i mere end 30 år, at have anvendt markerne, vores bebyggelse og vores kræfter og engagement til at **udvikle lokale bæredygtige svar på en række af de udfordringer som vi som samfund står overfor:**

Bynær, økologisk, klimavenlig og regenerativ fødevareproduktion, naturudvikling, dyrevelfærd, kemikaliefri forædlingsprocesser, bæredygtigt ressourcebevidst byggeri, lokal energiproduktion baseret på vedvarende og fornybare energikilder, udvikling af social inklusion, en mængde fællesskaber omkring deleøkonomi - fx dele-el-biler og dele-el-cykler, etablering af socioøkonomiske virksomheder med meningsfulde arbejdspladser uanset funktionsforudsætninger, etablering af kommunale bo- og dagtilbud for borgere med særlige behov, udvikling af demokratiske beslutningsprocesser baseret på medborgerskab og frivillighed - diversitet og mangfoldighed,

rekreative og skolemæssige tilbud for byens borgere, foreninger og institutioner.

I takt med at vi har udviklet og afprøvet forskellige løsninger, svar og modeller har vi gjort det der på nydansk hedder "skalaret" vores løsninger, og inkluderet ikke bare beboerne i Andelssamfundet - men alle borgere i Hjortshøj i vores fællesskab. Det laboratorium som Andelssamfundet har været og fortsat er - er altså et åbent og inviterende fællesskab, og er i dag en generator af fællesskaber og lokale løsninger for borgerne i hele Hjortshøj. Mest kendt og synligt er Grøntsagsfællesskabet med mere end 100 deltagere, men der er på lignende vis borger- eller landsbydrevne fællesskaber omkring købmandsbutik, fikseværksted, genbrugsbutik, systue, bageri, husdyrhold, kulturtilbud og en myriade af forskellige borgerarrangementer i en række fælleshuse.

Vi i Andelssamfundet, og mange i Hjortshøj, synes selv at landsbyfællesskabet omkring Andelssamfundet og landbruget er en succes. I hvert fald har vi over årene modtaget langt over 100 delegationer med Aarhus Kommune i spidsen - dejlige besøg hvor vi begejstret har vist Århus' gæster rundt på vores arealer og fortalt om hvad der har kunnet lade sig gøre, fordi vi borgere og i folkevalgte i Aarhus Kommune har haft et godt, tillidsfuldt og frodigt samarbejde. Vi ved at Aarhus Kommune på utallige konferencer med stolthed har anvendt Andelssamfundet og Hjortshøj som case på et vellykket partnerskab - senest især på det socialpædagogiske område. Lad det endelig fortsætte - vi synes der er meget at være stolte af - og meget mere vi kan nå sammen.

Og dermed er vi fremme ved den fejl jeg mener der må være sket. For hvor vi er vant til et meget tæt og tillidsfuldt partnerskab med Aarhus Kommune, så modtog vi for nylig et udkast til en Helhedsplan for Hjortshøj, hvori der gemte sig en gedigen overraskelse. Af planen fremgår det, at der foreslås udtagelse af ca. 1/3 af det landbrugsareal der er så livsvigtig for alt hvad vi har lavet de sidste 30 år - i det tætte partnerskab mellem Århus Kommune, Andelssamfundet og Hjortshøj. Arealet er foreslået udtaget af Andelssamfundets landbrugsforpagtning for at lade marken bebygge med parcelhuse og andre boliger.

Men det må da være en fejl!?

Rundt om hele Aarhus står små og større lokalsamfund og trygler om at få lov til at udvikle boligområder og blive større. Det gør vi ikke i Hjortshøj. Læs underskriftsindsamlingen og læs hørings svarene fra Temaplanen. Vi ønsker ikke flere boliger i Hjortshøj - vi ønsker ikke at blive større. Og slet ikke med så mange boliger placeret for enden af en 3,5 meter smal blind vej. Og slet ikke på det landbrugsareal der i dag er så vitalt for borgerne i Hjortshøj - for fællesskabet, for den sociale sammenhængskraft og identitet.

Aarhus Kommune dækker ca. 47.000 hektar - så, at der er peget på netop de 6 hektar der er så vigtige for landsbyfællesskabet i Hjortshøj, og som nu på 31. år udvikler lokale bæredygtige løsninger og svar på globale udfordringer - og som i et stærkt partnerskab med politikerne i Aarhus Kommune er med til at inspirere resten af verden - må da være en fejl?!

Så herfra skal blot lyde en opfordring til, hurtigst muligt, at få rettet fejlen, og få arealudlæggene på Andelssamfundets landbrugsforpagtning ud af temaplan og kommuneplan. - og gerne sammen med de øvrige planlagte arealudlæg i Hjortshøj. Fordel i stedet de nødvendige boligarealsudlæg til de lokalsamfund der så gerne vil have dem og kan få meget mere nytte og værdi af dem end os i Hjortshøj.

Og lad os så komme hurtigt videre. Vi skal fortsætte med at udvikle vores langvarige og stærke partnerskab - hvor vi i det begejstrende samarbejde mellem Jer folkevalgte, kommunens forvaltninger, borgerne i Hjortshøj og Andelssamfundet arbejder så enestående godt sammen om, at skabe de bedst mulige rammer for en fortsat bæredygtig samfundsudvikling, med udgangspunkt i landbrugsfællesskabet og borgerfællesskabet i Hjortshøj.

Vi er jo allerede godt i gang - lad ikke det standse for aldrig har vi haft mere brug for omstilling og bæredygtighed og for innovative partnerskaber mellem forvaltning, forskning, politikere og civilsamfund.